

частина фінансових відносин відійшла від державних у сферу приватних фінансів і стала регулюватись нормами цивільного права (кредитна діяльність, депозитні діяльність, розрахункові операції тощо). Поки залишається суспільна потреба в державі неминуче будуть існувати і державні фінанси як неодмінна умова виконання нею свого призначення. З другого боку в громадянському суспільстві, яке формується в Україні, до сфери державних фінансів за допомогою обов'язкових платежів і внесків залучаються і приватні фінанси, розширюючи таким чином сферу впливу фінансів держави. Це розширення предмету фінансового права пов'язане з динамікою фінансових відносин взагалі, але в першу чергу – з їх перехідним характером в даний час.

Зазначене розуміння структури галузі фінансового права та змісту правових інститут є стійким поняттям у сучасній науці фінансового права та важливе при наданні ґрунтовних базових знань майбутнім юристам та для формування наукового мислення у майбутніх фахівців.

Література

1. Фінансове право України: Навч. посібник (для студ. вищ. навч. закл.) / [Л. К. Воронова, М. П. Кучерявенко, Н. Ю. Пришва та ін.]; – К.: Правова єдність, 2009. – 395 с.
2. Воронова Л. К., Криницький І. Е., Кучерявенко Н. П. Финансовое право: Учебное пособие для студентов юридических вузов. – Х.: Право, 2006. – 384 с.
3. Фінансове право України: Підручник / Г. В Бех, О. О. Дмитрик, І. Є. Дмитрик, І. Є. Криницький; За ред. М. П. Кучерявенка. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – С. 24.
4. Орлюк О. В. Фінансове право. Академічний курс: підручник / О. В. Орлюк. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 808 с.

УДК 346.6:336.143:36(043.2)

Устинова І. П., к.ю.н., доцент,
Невмержицька О. В., Новгородська І. М., студентки,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ

Під бюджетною політикою розуміють цілеспрямовану діяльність держави з використання бюджетної системи для реалізації завдань економічної політики та інструменту соціально-економічного розвитку суспільства щодо підвищення ефективності й результативності бюджетного управління. Бюджетна політика є важливим знаряддям впливу на розвиток економіки і соціальної сфери. За її допомогою держава, розподіляючи і перерозподіляючи валовий внутрішній продукт, здійснює вплив на формування структури виробництва, результати господарювання, проведення соціальних перетворень [1, с. 7]. Механізм формування та

реалізації бюджетної політики в соціальній сфері може успішно функціонувати тільки за умови ефективно його правового забезпечення. Необхідність дослідження нормативно-правового забезпечення полягає в потребі чіткого врегулювання норм, методів, форм та принципів бюджетного процесу. Елементами правового забезпечення є нормативні акти. Нормативно-правове забезпечення бюджетної політики визначає основні засади здійснення бюджетної політики на всіх її стадіях: планування, виконання, контроль. Разом з тим, правове забезпечення здійснює вплив на організаційне забезпечення, оскільки визначає функціональні зв'язки та розподіл повноважень між учасниками системи управління бюджетною політикою в соціальній сфері.

На сьогодні відсутність чіткого механізму планування бюджетних видатків на соціальну сферу призводить до порушенням чинного законодавства як при плануванні бюджету так і при використанні бюджетних ресурсів. Так, загальна сума коштів у 2013 р. виявлених за неефективного управління коштами через недоліки в плануванні або ж відсутність обґрунтованого прогнозування і планування склала майже 1,9 млрд. грн., що становить 36,9 % від загальної суми усіх виявлених обсягів неефективного використання державних коштів [2].

Відсутність обґрунтованого прогнозування і планування призводить до неефективного управління бюджетними коштами через тривале їх утримання без використання. Неналежне функціонування зазначеної складової механізму формування та реалізації бюджетної політики в соціальній сфері призводить як до використання бюджетних коштів без належних нормативно-правових підстав так і до порушенням чинного законодавства при використанні коштів державного бюджету [3].

Значний вплив на формування ефективної бюджетної політики в соціальній сфері має механізм забезпечення повного та своєчасного розподілу бюджетних коштів головними розпорядниками. Саме формування виважених фінансові потоків надасть змогу найбільш ефективно використати бюджетні ресурси на задоволення соціальних потреб. На сьогодні окремі головні розпорядники не забезпечують своєчасний та повний розподіл бюджетних ресурсів. Так, у 2013 році найбільших обсягах не розподілено асигнування Міністерством праці та соціальної політики – 61,4 млн. грн., Міністерством охорони здоров'я – 15,9 млн. грн. [4]. Важливою складовою механізму формуванні та реалізації бюджетної політики в соціальній сфері є організація міжбюджетних відносин. Діюча система міжбюджетних відносин негативно впливає на соціальний розвиток регіонів та перешкоджає ефективному виконанню державою своєї соціальних функцій. Трансфертна політика за період дослідження здійснювалася з порушенням діючого законодавства та призводила до неефективного використання бюджетних коштів

Автори погоджуються з чинними причинами негативного впливу на формування та реалізація бюджетної політики в соціальній сфері, що виявляються перш за все при виконанні затверджених видатків державного бюджету є: неналежне нормативно-правове забезпечення бюджетного процесу; недосконалість системи бюджетного планування та прогнозування; неефективність бюджетного управління наявними фінансовими ресурсами як головними розпорядниками так і окремими соціальними установами; недоліки в системі державного контролю за використанням бюджетних ресурсів; недосконалість трансфертної бюджетної політики тощо [5, с. 9]. При цьому причини неефективного та нерационального використання бюджетних коштів мають системний характер і відповідно потребують розробки механізмів їх усунення з метою формування та реалізації ефективної бюджетної політики в соціальній сфері. Законодавчі акти, що регулюють діяльність соціальної сфери та її бюджетного забезпечення, приймаються без відповідних обґрунтувань, без визначення реальної вартості реалізації тієї чи іншої норми, без урахування потреб в соціальних послугах тощо. Таким чином, механізм формування та реалізації бюджетної політики не може нормально функціонувати без відповідного нормативно-правового забезпечення, що є його невід'ємними складовими. Нормативно-правове забезпечення бюджетної політики в соціальній сфері, як елемент механізму формування та реалізації бюджетної політики в соціальній сфері, характеризується відсутністю єдиної, комплексної системи правового, економічного та організаційного забезпечення порядку планування, реалізації та контролю бюджетної політики в соціальній сфері. Все це обумовлює необхідність використання системного підходу при формування нормативно-правового забезпечення державної бюджетної політики в соціальній сфері.

Література

1. Лисяк Л. В. Бюджетна політика у системі державного регулювання соціально-економічного розвитку України: монографія / Л. В. Лисяк. – К.: АФУ, 2009. – 167 с.
2. Висновки щодо виконання державного бюджету України за 2013 рік [Електронний ресурс] / Рахункова палата України. – Режим доступу: <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/category/16739020>
3. Овчарова Н. В. Проблеми та перспективи бюджетного забезпечення соціальної сфери в Україні / Н. В. Овчарова // Українська академія банківської справи НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/en_oif/2010_7_5/14.pdf
4. Висновки щодо виконання державного бюджету України за 2012 рік [Електронний ресурс] / Рахункова палата України. – Режим доступу: http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/article/602600?cat_id=34761